

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET U RIJECI**

Ljiljana Božanić

**MODEL UTVRĐIVANJA KONKURENTNOSTI
SJEVERNOJADRANSKIH MORSKIH LUKA**

Magistarski rad

Rijeka, 2012.

SADRŽAJ:

1.	UVOD	1
1.1.	Problem istraživanja	2
1.2.	Svrha i ciljevi istraživanja	2
1.3.	Ocjena dosadašnjih istraživanja	3
1.4.	Metode istraživanja	3
1.5.	Kompozicija rada	3
2.	OBILJEŽJA LUKA	5
2.1.	Uloga i značaj luka	6
2.2.	Povijesni razvoj luka	8
2.3.	Planiranje razvoja luka	10
2.4.	Čimbenici relevantni za ulogu i razvoj luke	12
2.5.	Funkcije luka	21
2.6.	Lučke gravitacijske zone	25
2.7.	Tržište lučkih usluga	28
	2.7.1. Domaće tržište lučkih usluga	30
	2.7.2. Transzitivno tržište lučkih usluga	31
2.8.	Konkurentnost luka	33
3.	SJEVERNOJADRANSKE LUKE RIJEKA, KOPAR I TRST	40
3.1.	Usporedna analiza razvoja sjevernojadranskih luka	40
3.2.	Geoprometna obilježja luka sjevernojadranskog prometnog pravca	46
3.3.	Konkurentnost sjevernojadranskih luka	51
3.4.	Mogućnosti razvoja i suradnje sjevernojadranskih luka	56
4.	ROBNI TOKOVI SJEVERNOJADRANSKIH LUKA RIJEKE, KOPRA I TRSTA	65
4.1.	Kretanje robnih tokova luke Rijeka	65
4.2.	Kretanje robnih tokova luke Kopar	72
4.3.	Kretanje robnih tokova luke Trst	76
5.	MODEL UTVRĐIVANJA KONKURENTNOSTI SJEVERNOJADRANSKIH LUKA I ODGOVARAJUĆEG PROMETNOG PRAVCA	82
5.1.	Usporedba konkurentnosti pojedine luke i odgovarajućeg prometnog pravca	82
5.2.	Analiza rezultata modela konkurentnosti sjevernojadranskih luka	94
6.	ZAKLJUČAK	96

1. UVOD

Budući da je Jadransko more najdublje uvučeni dio u europsko kopno, logično je da srednjoeuropskim zemljama upravo sjeverni Jadran omogućuje najbliži pristup svjetskom moru, kroz Tršćanski i Riječki zaljev. Sjevernojadranske luke Rijeka, Kopar i Trst ključna su prometna čvorišta na sjevernojadranskom prometnom koridoru. Spomenute luke predstavljaju vrata u svijet za kontinentalne zemlje svog zaleđa, u prvome redu srednjoeuropske zemlje, Mađarsku, Austriju, Slovačku i Češku, a također mogu biti interesantne Srbiji, Crnoj gori, južnoj Njemačkoj (Bavarskoj), Švicarskoj, južnoj Poljskoj te zapadnoj Ukrajini.

Veliku ulogu za razvoj i poslovanje luke ima domaći promet. Taj promet iz nacionalne vanjskotrgovinske razmjene relativno je siguran teret na koji se može računati te planirati količine i strukturu tog prometa. Spomenuti promet ne zadovoljava optimalno iskorištavanje lučkih kapaciteta te ne omogućuje veći razvoj luke. Upravo iz tog razloga potrebna je afirmacija na stranom tržištu s ciljem da se iz zemalja u zaleđu pridobije što više tereta.

Sjevernojadranske luke Rijeka, Kopar i Trst, na užem gravitacijskom području, djeluju kao međusobni konkurenti. Ove tri luke posjeduju ista prirodna gravitacijska područja, ali postoje razlike u opsluživanju tržišta.

Osvrćući se na šire gravitacijsko područje, postoji više prometnih pravaca koji su postali konkurenti sjevernojadranskom pravcu. To su ponajprije prometni pravac preko sjeverozapadne Europe sa lukama Rotterdam, Hamburg i Bremen te onaj istočni preko Crnog mora.

Suradnja luka Rijeke, Kopra i Trsta neophodna je kako bi te luke udruženim snagama zajednički mogle konkurirati sjevernoeuropskim i crnomorskim lukama. Trenutna suradnja ovih triju luka sastoji se od njihove zajedničke promocije kao i promocije sjevernojadranskog pravca na međunarodnim tržištima. Međunarodna regionalna inicijativa NAPAN predstavlja temeljni korak za jačanje suradnje i sinergije sjevernojadranskih luka, povezivanje lučkih infrastruktura radi nastupa na svjetskom tržištu te plasiranje tog prostora kao buduće logističke platforme u povezivanju trgovačkih puteva Dalekog istoka i srednje Europe.